

DAGENS NAMN

JONAS HELLMAN:

TREVLIGA HARRIETVILLE LEDA ETT VANLIGT PARTI

I Ian Wachtmeisters bok *Krokodilema*, som utkom 1992, tillägnas riksdagsledamöterna Bert Karlsson och John Bouvin var sitt helt kapitel. Ny demokratis Harriet Colliander omnämns däremot bara en enda gång. Skälet är att hon har råkat bli bänkkamrat med Pierre Schori i Riksdagen. Så här skriver Wachtmeister om Schori:

"I Riksdagen är han bänkis med Harriet Colliander, ny demokratis representant i Konstitutionsutskottet. Snygg, charmig och behaglig person från hjärtat av Sörmland. Med sin bakgrund från Länsmuséet i Nyköping är hon dessutom kultiverad. En normalt funtad karl skulle bli lycklig över att både få hälsa på Harriet och sitta bredvid henne i Riksdagen

Pierre Schori sitter alltså bredvid Harriet Colliander. Första gången hälsade han över huvud taget inte. Det tog tre, fyra gånger innan han svarade på tilltal. Var lär man sig sådana manér? I Ceausescus Rumänien, i Ortegas Nicaragua eller kanske i Kenneth Kaundas Zambia?"

Underliga äro politikens vägar. Ingen, absolut ingen, anade så sent som ett år i

förväg att Harriet Colliander skulle bli ny demokratis partiledare. Inte Ian Wachtmeister, inte riksdagskollegorna och inte massmedierna. Innan hon blev vald till ordförande i partiets riksdagsgrupp hade det nästan inte gjorts några reportage om henne i riksmidierna. Visst var hon omnämnd i tidningsklipp, men bara som en av många nydemokratiska riksdagsledamöter.

En vanlig person

Den 51-årige Harriet Colliander framstår som en mycket vanlig person. Trevlig och kultiverad som Wachtmeister skriver, men vanligt. Hon är ingenjörsutbildad och har tidigare arbetat som antikvarie. Hon är fränksild två gånger och har två barn, Sophie 26 år och Erik 23 år. Av de intervjuer hon gett framgår att hon är lättkonverserad och har vanliga intressen. Hon läser böcker och gillar att vara ute i naturen.

Så var det också en märklig process som gjorde henne till partiledare. Bakgrunden till att hon kom med på ny demokratis riksdagslista var, enligt hennes egen version, att hon hade en vän som kände Ian Wachtmeister. Vänner gjorde henne intresserad av ny demokrati. Efter att ha träffat Wachtmeister ett

JONAS HELLMAN är ledarskribent i Svenska Dagbladet.

par gånger placerades hon högt upp – på tredje plats – på partiets rikslista. Konstigare än så gick inte utnämmandet av ny demokratis riksdagskandidater till.

Ian-falangen

Fram till den avslutande partiledarstriden i våras var Harriet Colliander en varm Ian-anhängare. Hon har en borgerlig utstrålning och hon uppger att hon har röstat på folkpartiet och moderaterna i tidigare val. Hon räknades alltid till Ian-falangen i ny demokratis riksdagsgrupp, när journalister gjorde sammanställningar.

Det var även som Ian-anhängare hon enhälligt blev vald till ordförande för riksdagsgruppen i februari. "Jag har sagt ifrån klart och tydligt att jag avgår om personer inom gruppen ägnar sig åt politiska utspel som inte är förankrade hos mig", berättade hon i en intervju i Svenska Dagbladet. "I första hand är detta riktat mot vice partiledaren Bert Karlsson", kommenterade tidningen. "Jag stödjer helt valet av Colliander. Det är den bästa lösningen för nyd", sade Ian Wachtmeister.

Kompromisskandidat

Harriet Colliander ansågs då vara en av partiets tunga riksdagsledamöter och hade gott renommé även utanför de egna leden. Men någon partiledarkandidat uppfattades hon inte som. Snarare en okontroversiell kompromisskandidat som skulle dämpa oenigheten inom riksdagsgruppen fram till kongressen i april.

Välja sida

Men så blev det inte alls. Någonstans på vägen bröt Colliander och större delen av riksdagsgruppen med Ian Wachtmeister. Troligen för att den ansåg sig illa behandlad. För SvD berättade Colliander att Wachtmeister krävde att hon skulle rapportera till honom vilka i gruppen som var hans motståndare. Då kände hon sig tvingad att välja sida. När den forne gruppledaren kallade sina partikollegor för "patrask" tyckte hon att han gick för långt.

Gallionsfigur

Plötsligt framstod Bert Karlsson och Harriet Colliander som huvudmotståndare till Ian Wachtmeister. Colliander började nämnas som partiledarkandidat, men få tog hennes kandidatur på allvar. Många trodde att hon bara var en gallionsfigur som Bert Karlsson sköt fram.

Inte ens Harriet Colliander själv verkar på allvar ha betraktat sig som en partiledarkandidat. När hon tillträdde som gruppledare sade hon sig inte vara beredd att bli partiledare. Men kanske var utta-landet ett uttryck av falsk blygsamhet? Så sent som ett par timmar före gruppmötet där hon valdes till gruppledare sade hon sig inte vara beredd att ta denna post.

Presenterade sig själv

I vilket fall som helst presenterades Harriet Colliander som valberedningens förslag till ny partiledare – av henne själv i Ulf Elfving's radioprogram *Efter tre*.

Valberedningens ordförande, Robert Jousma, dementerade omedelbart Collianders påstående. Enligt honom var hon bara en av många som hade tillfrågats.

Senare föreslog valberedningen den dittills okände Sten Dybeck till ny partiledare.

Harriet Colliander vann den andra valomgången av omröstningen på partistämman med rösttalen 101 mot 63. Ian Wachtmeister gratulerade henne pliktskyldigt och fällde ett bittert uttalande om att hon måste lära sig bli en bättre ledare.

Markera mot regeringen

Politiskt har partiledarbytet inneburit att ny demokrati börjat rösta för en del socialdemokratiska förslag i Riksdagen. Bland annat har en majoritet av nydemokraterna röstat för ett avvecklande av husläkarreformen, som de tidigare var med och genomförde, samt stretat emot ett införande av vårdnadsbidraget, som de i valrörelsen lovat införa. Nydemokraterna anför en rad skäl för sina nya ställningstaganden – men det viktigaste är helt klart att de vill markera mot regeringen.

Harriet Colliander har beskrivits som en mittenpolitiker i medierna, men enligt henne själv har hon inga avsikter att vrida partiets politik åt vänster. Däremot tycker hon att det är befogat att göra upp med socialdemokraterna i vissa sakfrågor. Om ny demokrati inte gör det får partiet alldeles för lite inflytande, tycker hon.

Ville ha tacksamhet

I bakgrunden svävar en känsla av att de nydemokratiska riksdagsledamöterna tycker sig ha blivit illa behandlade av regeringspartierna och Ian Wachtmeister. I ett annat kapitel i *Krokodilerna* berättar Wachtmeister om hur Carl Bildt en kväll i december 1991 ringde och bad honom att stödja regeringens förslag att skjuta upp barnbidragshöjningen. Wachtmeister lovade ställa upp, men tyckte att han sedan bara fick ovelt. Regeringsföreträdarna framställde honom som svag och hans egen riksdagsgrupp kände sig överkörd.

Nydemokraternas förändrade agerande är nog delvis en reaktion på den tidigare behandlingen av regeringspartierna. Men det ligger naturligtvis även taktiska avvägningar bakom. Enligt opinionsundersökningarna har partiet stöd av mindre än fyra procent av väljarkåren. Tidigare under mandatperioden har det fått ökat väljarstöd när det profilerat sig.

Otydligt parti

Taktiken tycks dock ha misslyckats. Nydemokraterna har redan förlorat sina vänsterväljare och när de röstar emot regeringen gör de sig ovänner med sina borgerliga väljare också. Det blir alltmer otydligt vad partiet egentligen står för – mer än just konflikter och opålitlighet.

Harriet Colliander framhåller gärna att hon vill att ny demokrati skall bli ett mer vanligt parti. Ett vanligt parti med en vanlig folkrörelsestruktur och mindre pajaserier. Hon och hennes riksdags-

kollegor är nog ganska trötta på att bli betraktade som de bortkomna kusinerna från landet. De vill vara som de andra riksdagsledamöterna, delta i förhandlingar och vara säkra på att få sitta kvar efter nästa val.

Röja runt

Den nya partiledaren har en mjukare och seriösare framtoning än sin företrädare, men därmed upplevs hon också som mindre intressant av väljarna. Ian Wachtmeister och Bert Karlsson gick med buskis och ironi till attack mot de etablerade partierna. De skulle in i riksdagshuset och röja runt några år, vara lite kontrast till de övriga partierna. Det var detta som deras väljare röstade för.

Galna kommunalpolitiker

Nu har Ian Wachtmeister och Bert Karlsson blivit ovänner; båda verkar vara på väg bort från politiken. Kvar står nydemokraterna med sin riksdagsgrupp och ett antal mer eller mindre galna kommunalpolitiker, ledda av den trevliga och charmiga Harriet Colliander. Alla förvånas över hur bra hon gör sig i TV, men vilken politik står hon för? Och den avgörande frågan – vem vill rösta på ett sådant konstigt parti? Harriet Colliander passar på något sätt inte som ny demokratisk partiledare. (Men så blev hon heller inte långlivad.)